

Fylkesmannen i Trøndelag

Trööndelagen fylhkenåлма

Vår dato:

10.08.2020

Vår ref:

2020/3982

Deres dato:

11.08.2020

Deres ref:

20/1346-77

Grong kommune

Postboks 162

7871 GRONG

Saksbehandler, innvalgstelefon

Inge Hafstad, +47 74 16 80 66

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Namsskogan kommune

Fylkesmannen i Trøndelag avslår søknad fra Grong kommune om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Namsskogan kommune. Grong kommune v/Kyrre Helstad søkte muntlig mandag 10. august 2020 kl. 17:55, og med skriftlig søknad i brev datert 11. august, om skadefellingstillatelse på en bjørn. Bakgrunnen for søknaden var en ny skader på sau forvoldt av bjørn i Strompdalen, samt tidligere skader fra samme område i månedsskifte juni/juli. Det er tidligere gitt skadefellingstillatelser på to bjørner i området, hvorav en voksen hannbjørn ble felt 12. juli og en voksen binne ble felt 17. juli. Med bakgrunn i at det foreligger usikkerhet om det er ei binne som har forvoldt skadene, avslår Fylkesmannen søknaden om skadefelling av en bjørn. Avslaget ble formidlet muntlig mandag den 10. august 2020 kl. 21:17. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Viser til muntlig søknad fra Grong kommune v/Kyrre Helstad mandag den 10. august 2020 kl. 17:55, samt skriftlig søknad datert 11. august d.å., der det søkes om skadefellingstillatelse til en bjørn i deler av Namsskogan kommune, sør for Nessadalen og vest for E6. Bakgrunnen for søknaden er funn av tre sauekadaver dokumentert tatt av bjørn med skadedato 8. – 9. august ved Nertjønna nord for Vakkeråsen i Strompdalen i besetningen til Ann og Ole Roald Berg, samt seks sauekadaver dokumentert tatt av bjørn i det samme området i månedsskifte juni/juli. Etter at den muntlige søknaden ble fremstilt har det også kommet opplysninger om funn av ytterligere fire eldre sauekadaver som SNO undersøkte tirsdag den 11. august. Undersøkelsene viste et kadaver dokumentert tatt av bjørn og tre til ukjent/ukjent fredet rovvilt.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

"Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning."

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

"...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak"*

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2020 fattet vedtak om betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt fem brunbjørner. Denne kvoten gjelder fra 1. juni til og med 15. oktober 2020. Det er felt to bjørner etter at direktoratet fattet sitt vedtak, slik at kvoten pr. dags dato er tre bjørner.

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Fylkesmannen viser til at dette vedtaket blant annet baserer seg på kunnskap om artens bestandssituasjon. Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, jf. brev datert 29. mai 2020 der direktoratet konstaterer i sine vurderinger at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6–8. Når det gjelder vurderinger opp mot naturmangfoldlovens § 5 vises det til forannevnte brev fra direktoratet. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Bestanden av bjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for

naturforskning (NINA) sin rapport 1808 - 2020 ble det mest sannsynlig født syv bjørnekull i Norge i 2019. Med et beregnet antall ynglinger på 1,9 i 2019 for region 6, viser rapporten at antall beregnede ynglinger av bjørn for region 6 er uendret fra 2018 til 2019. Bestandsrapportene fra perioden 2010-2019 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, men under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 34 individer av bjørn i regionen i 2019, 22 hanndyr og 12 binner, noe som er to dyr mer enn i 2018. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen over flere år har vært nedadgående fra 2015 og frem til i 2019: (2019: 35,3 %, 2018: 37 %, 2017: 38,7 %, 2016: 37,9 %, 2015: 42,1, 2013: 34,3 %, 2011: 30,8 %, og 2009: 29,6 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden nå i 2020 ligger under det fastsatte måltallet i rovviltforliket på 40 %.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget har det i 2020 blitt foretatt i underkant av 30 hastedanalyser av DNA-prøver fra bjørn innsamlet i Grong, Høylandet og Namsskogan kommuner, vest for E6. 17 av disse har vist treff på individnivå. Ved tidspunkt for KLDs innvilgelse av to skadefellingstillatelser 2. juli var følgende hannbjørner identifisert ved DNA: NT 154, NT159 og Z15-532. Sistnevnte er en voksen hannbjørn, de to andre er unge hannbjørner, avkom av NT46. Ingen av DNA-analysene påviste binne(r). Den 12. juli ble hannbjørn Z15-532 felt i skadefelling. Videre ble binne NT46 felt i skadefelling den 17. juli. NT46 har vært registrert vest for forvaltningsområdet for bjørn deler av året i mange år, men var ikke registrert med DNA utenfor forvaltningsområdet i 2020.

For det omsøkte fellingsområdet er det kun dokumentert tilstedeværelse av en bjørn ved hjelp av analyserte DNA-prøver, NT159 ble påvist i skadeområdet ved en hårprøve samlet inn den 5. juli. En DNA-prøve fra 29. juni fra det samme område var fra bjørn, men den kunne ikke bestemmes til kjønn eller individ. Imidlertid er det dokumenterte synsobservasjoner fra begynnelsen av juli som kan tyde på at mer enn en bjørn har vært i området. Sommeren 2019 ble binne NT161 påvist i Strompedalen. Denne binna ble den 22. mai 2020 påvist, ved hjelp av DNA, like øst for E6 i Namsskogan, og sporobservasjoner tyder på at binna har en unge. Observasjonene er gjort innenfor forvaltningsområdet for bjørn, men kun 20 km i luftlinje fra Strompdalen. Med bakgrunn i disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2020 er det så langt ikke registrert annen avgang av bjørner i region 6 enn de to felt på skadefelling. I sammenheng med årets skadefelling av bjørn i Sverige ble det gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge, hvorav to av dem som ble tatt ut på svenske side av Gjevsjøen var voksne binner som tidligere var registret i region 6 (NT5 og NT123), samt to unger som var binner. Ytterligere tre binner med ukjent individnummer ble tatt ut i Sverige rett øst for Hestkjølen i Lierne kommune. Uttaket i Sverige kan påvirke bestandssituasjonen i Norge. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. Uttak av «norske» binner på svensk side av grenseområdene og skadefelling av binne NT46 den 17. juli har medført en økt belastning på bjørnebestanden i region 6, og vil trolig medføre at det tar lengre tid å oppnå bestandsmålet for bjørn både nasjonalt og regionalt for region 6. Uttakene i Sverige ble gjennomført 26. mai d.å., og det var ikke kjent hvilke individer som var tatt ut da Miljødirektoratet i brev datert 29. mai 2020 fastsatte kvoten for betingede fellingstillatelser for region 6, 7 og 8. Fellingene i Sverige og felling av binne NT46 har gitt økt belastning på bjørnebestanden i region 6 ut over det som ble vurdert av Miljødirektoratet, noe som medfører at naturmangfoldloven § 10 om samlet belastning tillegges vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Namsskogan kommune, og Fylkesmannen anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

Det omsøkte området for skadefellingstillatelse sør for Nessadalen og vest for E6 og er dermed i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6. Ved tidspunkt for søknad om skadefellingstillatelse var det av SNO dokumentert til sammen ni sauer drept av bjørn i Namsskogan. Første kadaver har antatt skadedato 26. 28. juni, og de siste tre kadavrene har antatt skadedato 8. – 9. august. Skadeområdet må også sees i sammenheng med de betydelige skadene som har vært i nærliggende beiteområder i Grong og Høylandet kommuner. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til:

a) Områdets betydning som beitemark

I det aktuelle skadeområdet slippes sau fra en besetning. Besetningen slipper ca. 1100 sau/lam på utmarksbeite. Området ligger innenfor reinbeiteområdet til Vestre Namdal reinbeitedistrikt, men det er ikke dokumenterte skader forvoldt av bjørn på rein. Området anses som et viktig beiteområde for sau og rein.

b) Skadenes omfang og utvikling

Skadeomfanget er forholdsvis omfattende ved søknadstidspunktet (ni kadaver). Etter at søknaden ble fremmet muntlig er ytterligere fire sauekadaver undersøkt av SNO, hvorav et ble dokumentert til bjørn og tre ble kategorisert til ukjent/ukjent fredet rovvilt på grunn av at kadavrene var forholdsvis gamle, noe som gjorde det vanskelig å fastsette dødsårsak. Det er felt to voksne bjørner i Grong kommune, men de siste skadene fra bjørn i Namsskogan er etter disse fellingene. Skadenes omfang og utvikling viser at vi står ovenfor en akutt skadesituasjon.

c) Potensialet for fremtidige skader

Tidligere DNA-funn og synsobservasjoner fra begynnelsen av juli, samt de nye skadene viser at det sannsynligvis fortsatt er bjørn i beiteområdet, noe som vil utgjøre potensial for fremtidige skader sett i lys av at området anses som et viktig beiteområde for sau.

d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Besetningen er med i et utprøvningsprosjekt av nye LoRaWan radiobjeller, noe som letter tilsynet og forhåpentligvis letter sankingen når den tid kommer. Besetningen er stor, og driftsformen vanskeliggjør iverksetting av tidlig nedsanking på nåværende tidspunkt.

Videre vurderinger

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte

beiteområdene kunne påregne at rowilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor kadaverfunnene er gjort befinner seg i sin helhet utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

For det omsøkte fellingsområdet er det i 2020 kun dokumentert tilstedeværelse av en bjørn ved hjelp av analyserte DNA-prøver, NT159 ble påvist i skadeområdet ved en hårprøve samlet inn den 5. juli. En DNA-prøve fra 29. juni fra det samme område var fra bjørn, men den kunne ikke bestemmes til kjønn eller individ. Imidlertid er det dokumenterte synsobservasjoner fra begynnelsen av juli som kan tyde på at mer enn en bjørn har vært/er i området. Sommeren 2019 ble binne NT161 påvist i Strompedalen. Denne binna ble den 22. mai 2020 påvist, ved hjelp av DNA, like øst for E6 i Namsskogan, og sporobservasjoner tyder på at binna har en unge. Observasjonene er gjort innenfor forvaltningsområdet for bjørn, men kun 20 km i luftlinje fra Strompdalen. Etter den 22. mai d.å. har vi ingen dokumenterte spor i form av DNA-funn eller synsobservasjoner av NT161. Voksne binner har normalt en mer forutsigbar områdebruk enn spesielt unge hannbjørner. Fylkesmannen vurderer det derfor som sannsynlig at denne binna bruker dette området også i år.

De to tidligere påviste bjørnene som ikke er felt (NT154 og NT159) er avkom av binne NT46. Hennes tredje avkom, NT160, er ikke registrert etter 22. april 2020 da han ble registrert øst for E6 i Namsskogan kommune, og det er derfor usikkert hvor denne befinner seg i dag. Den 25. juli ble NT154 identifisert ved DNA-analyser sørvest for Skarlandsfjellet i Høylandet kommune.

Med bakgrunn i tidligere DNA-funn og synsobservasjoner i skadeområdet, og i de nærliggende områdene både utenfor og innenfor forvaltningsområdet, er det knyttet usikkerhet til hvilken bjørn som er skadevolder. NT159 er påvist ved hjelp av DNA, men dette er over en måned siden. Skadevolder kan like gjerne være en annen bjørn, og det kan være binne NT161.

Miljødirektoratet presiserte i brev av 29. mai 2020 at det i størst mulig grad skal unngås å felle binner, og at de tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinner felles skal være iverksatt. En av de to bjørnene som er felt på skadefelling i region 6 i år, er binne. Våren 2020 ble det i Sverige som tidligere nevnt gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Minst syv av disse var binner av ulik alder, som er antatt å også ha benyttet arealer i Norge. Dette uttaket kan påvirke utviklingen av den norske brunbjørnbestanden. Ved vurdering av søknad om skadefelling vektlegger Fylkesmannen sentrale føringer om at områder med kjent forekomst av binne(r) skal prioriteres til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er oppnådd, samtidig som den todelte målsettingen ligger fast. Gitt nåværende kunnskap om forekomst av bjørn i området, vurderer Fylkesmannen risikoen for å felle binne i dette området som relativt høy. Hensynet til bestandens utvikling gis større vekt enn den geografiske differensieringen.

Fylkesmannens konklusjon

Ved tidspunkt for søknad var det funnet ni sauer dokumentert tatt av bjørn med antatt skadedato 26. juni – 8. – 9. august, der de tre ferskeste kadavrene hadde skadedato 8. – 9. august. Området hvor kadaverfunnene er gjort ligger i sin helhet utenfor det området som rowiltnemnda i region 6 har vedtatt skal være forvaltningsområdet for bjørn. Området har tradisjonelt hatt store tap av sau særlig til bjørn, men også andre rowiltarter. Skadesituasjonen må ansees som akutt og potensialet for fremtidige skader er stort som følge av mange sau på beite i området. Det er knyttet usikkerhet rundt hvilken bjørn som er skadevolder, og binne NT161 er en av bjørnene som potensielt kan være skadevolderen. Ingen DNA-funn siden 5. juli forsterker denne usikkerheten.

En forutsetning for at kvoten for betingede skadefellingstillatelse på bjørn kan tas ut, uten å sette bjørnebestandens overlevelse i fare er at det i størst mulig grad unngås å felle binner. Fellingene av «norske» binner i Sverige og fellingen av binne NT46 har økt den samlede belastningen på bjørnebestanden både nasjonalt og regionalt i region 6. Hensynet til den samlede belastningen vektlegges, og terskelen for å innvilge fellingstillatelse i områder med kjent binneforekomst og der binne(r) kan være skadevolder økes som en følge av dette, også utenfor forvaltningsområdet for bjørn.

Fylkesmannens vedtak

Med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 og § 77, jf. forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rowilt § 9 har Fylkesmannen i Trøndelag fattet følgende vedtak:

Fylkesmannen avslår Grong kommunes søknad om skadefellingstillatelse på en bjørn i deler av Namsskogan kommune.

Klagerett

I medhold av forvaltningslovens kapittel VI er det klagerett på vedtaket. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, postboks 5672 Sluppen, 7485 Trondheim, og sendes til Fylkesmannen i Trøndelag, 7734 Steinkjer innen tre uker fra mottakelsen av dette brevet.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Inge Hafstad
seniorrådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Bengt Anders Johansen	Nesådalsvegen 145	7873	HARRAN
Namsskogan kommune	R. C. Hansens vei 2	7890	NAMSSKOGAN
Høylandet kommune	Vargeia 1	7877	HØYLANDET
Ole Roald Berg	Strompedalsveien 1135	7892	TRONES
Aune Gård DA	Aunvegen 155	7873	HARRAN
Statens naturoppsyn	Postboks 5672 Torgard	7485	TRONDHEIM